

A woman with long brown hair, wearing a pink sweater, is seen from behind, looking across a body of water towards a city skyline. The skyline includes several modern buildings and a construction crane. The sky is blue with some clouds. A large, abstract blue brushstroke graphic is on the right side of the image.

Kestävää kasvua Suomeen kuntien johdolla

Kuntien ja kaupunkien kestävän kasvun ohjelma

**KUNTA
LIITTO**

Kuntaliiton
keskustelunavauksia
2/2025

Kuntaliiton keskustelun-
avauksia 2/2025
ISSN 2984-4142 (painettu)
ISSN 2984-5440 (pdf)

kuntaliitto.fi/kayttoehdot

Kuntaliitto
Toinen linja 14
00530 Helsinki
www.kuntaliitto.fi

Helsinki 2025

Sisältö

Esipuhe: Kestävän kasvun Suomi on osiensa summa	4
Kunnat ovat merkittävä työllistäjä, ostaja ja investoija	6
Kuntien ja kuntayhtymien menot tukevat kasvua.....	7
Kuntien tulot painottuvat verotukseen: tämä kannustaa kasvutoimiin	8
Hankinnat ovat kasvun strateginen väline	9
Kunnat ja kaupungit osaamistason noston ja osaavan työvoiman saatavuuden ajureina	10
Kunnat ja kaupungit investointien vauhdittajina	21
Kunnat ja kaupungit yritystoiminnan kestävän kasvun ja uusiutumisen edistäjänä.....	34

Esipuhe

Kestävän kasvun Suomi on osiensa summa

Suomen talous kärsii liian hitaasta kasvusta. Talouskasvu on ollut useita vuosia hidasta suhteessa perinteisiin verrokkimaihin ja myös EU:n keskiarvoon. Suomen tavaravienti on menettänyt markkinaosuuksiaan ja kulutus on kehittynyt vaimeasti. Nykyiset toimenpiteet kasvun luomiseksi eivät ole olleet riittäviä. Siksi tarvitaan myös uusia toimia, jotka tukevat niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin ekologisestikin kestävästä kasvusta.

Kunnat ja kaupungit ovat aina olleet keskeisiä yhteiskunnan kehitykselle ja edistykselle. Ne eivät vain toimi fyysisinä paikkoina, joissa ihmiset elävät ja työskentelevät, vaan myös kasvun ja innovaatioiden kiintopisteenä, jotka muovaavat Suomen tulevaisuutta. Kunnat ja kaupungit tarjoavat maaperän, jossa talous, kulttuuri, teknologia ja yhteiskunta voivat kasvaa ja kukoistaa. Ne ovat paikkoja, joissa ideat syntyvät, yritykset menestyvät ja ihmiset voivat löytää mahdollisuuksia kehittää itseään ja ympäristöään.

Olipa kyse sitten teollisuuspuistojen tai osaamis- ja innovaatiokeskittymien rakentamisesta tai investointien edistämisestä ja yritysten osaavan työvoiman turvaamisesta, kuntien ja kaupunkien välineet ovat ratkaisevassa asemassa. Kunnat ja kaupungit vastaavat elinvoimapolitiikallaan monipuolisesti elinkeinojen toimintaedellytyksiin muun muassa maankäytön ja kaavoituksen, infrastruktuurin rakentamisen, investointien houkuttelun, hankintojen, koulutuksen, kotoutumisen ja kv-rekrytoinnin, sekä yritys- ja työvoimapalvelujen avulla.

Mahdollisuudet hyödyntää useita välineitään, palvelu-ekosysteemiään, kestävästä kasvun tukena luo kunnista ja kaupungeista merkittävän toimijan. Vuoden 2025 alusta kunnille ja kaupungeille siirtyneet TE-palvelut ovat tuoneet työkalupakkiin uuden välineen, jonka avulla niillä on entistä paremmat mahdollisuudet luoda kestävästä kasvusta. Kuntien ja kaupunkien kasvutoimia hankaloittavien normien purkamista tulee jatkaa, ja

pitää huoli ettei uudella lainsäädännöllä luoda kasvutoimia hidastavia uusia normeja. Toisaalla tarvitaan kasvun pullonkaulojen avaamista, kun taas toisaalla älykkään sopeutumisen tarpeet korostuvat.

Tärkein kestävä kasvun tuotantotekijä on ihmiset, asukkaat. Kuntien ja kaupunkien lakisääteinen vastuu asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tukee kestävä kasvun edellytyksiä. Kuntien ja kaupunkien opetus-, kulttuuri- ja liikuntapalveluilla edistetään ihmisten hyvinvointia sekä kuntien ja alueiden elinvoimaisuuden edellytyksiä. Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut edistävät elinikäistä oppimista ja väestön osaamista. Taide, kulttuuri ja liikunta lisäävät puolestaan yhteisöllisyyttä, terveyttä ja hyvinvointia.

Me kuntaliitossa ajattelemme, että Suomen kestävä kasvu muodostuu alueiden, kuntien ja kaupunkien sekä siellä olevan elinkeino toiminnan ja työllisyyden kasvusta – Suomi on osiensa summa. Haluamme Suomen Kuntaliittona olla yhteistyössä valtion ja muiden sidosryhmien kanssa rakentamassa kestävä kasvun tukeutuvaa Suomea.

Minna Karhunen,
Suomen Kuntaliiton toimitusjohtaja

Kunnat ovat merkittävä työllistäjä, ostaja ja investoija

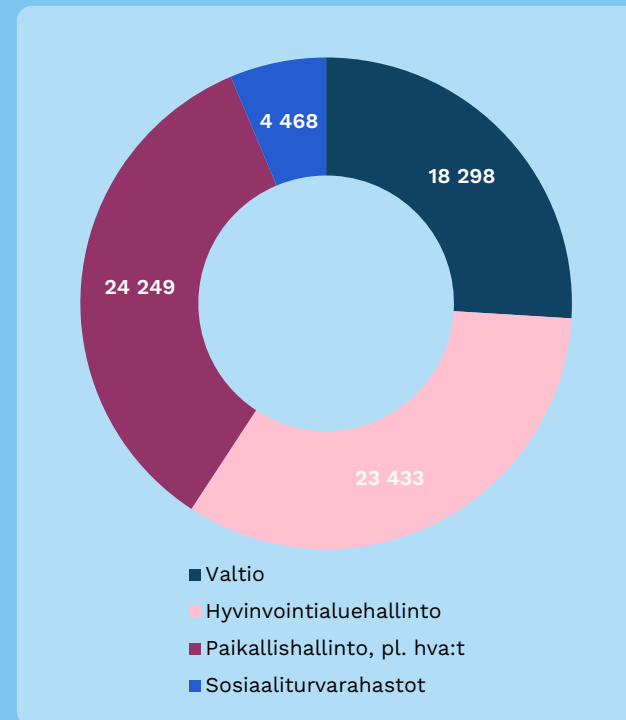
Julkisen sektorin palveluksessa on noin 700 000 työllistä, mikä on 25 prosenttia kaikista työllisistä. Kuntasektorilla on työllisiä noin 280 000.

Kunnat kuluttavat (työllistävät, ostavat) ja investoivat. Kuntahallinnon kulutusmenot ovat noin 24 ja investoinnit 5 miljardia euroa.

Kasvunäkökuulmasta kuntien tulee:

- kohdistaa julkinen kulutus ja investointimenot vaikuttavammin, edistäen hyvinvointia ja yhteiskuntarauhaa
- nostaa kuntalaisten osaamistasoa
- tasapainottaa oman kuntansa talouden tila, jotta on mahdollista investoida lisää

Kaksi kolmasosaa julkisesta kulutuksesta tapahtuu paikallishallinnossa.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito

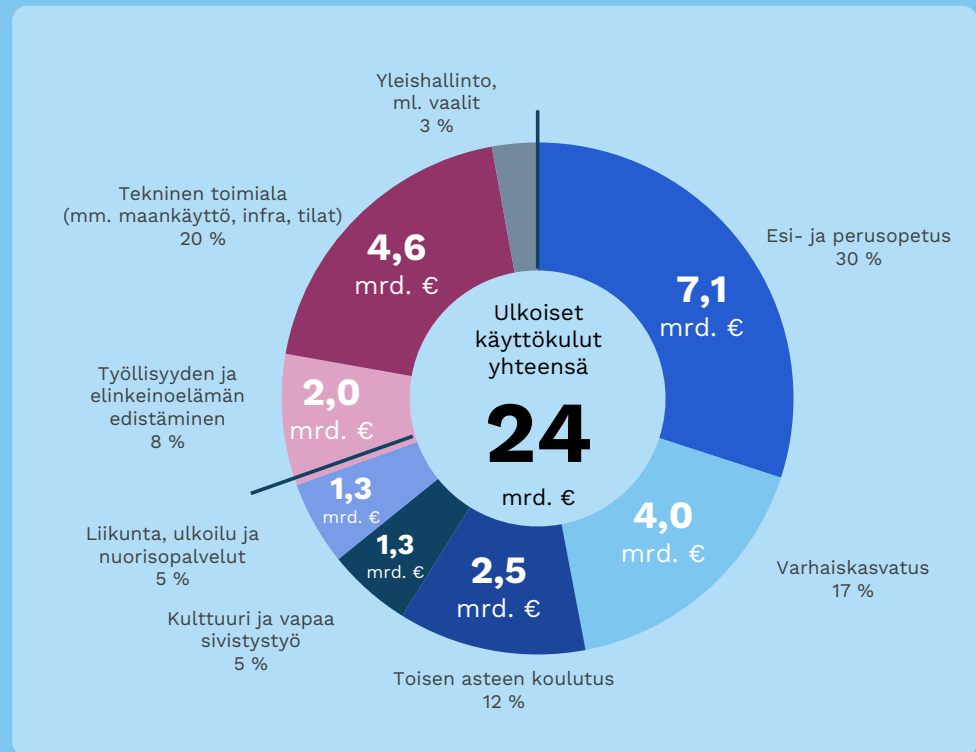
Kuntien ja kuntayhtymien menot tukevat kasvua

Työllisyyden ja elinkeinoelämän edistämässä on huomioitu arvio valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta siirtyvien tehtävien kuluista lisättynä kuntien tämän hetkisiin panostuksiin ko. tehtäviin.

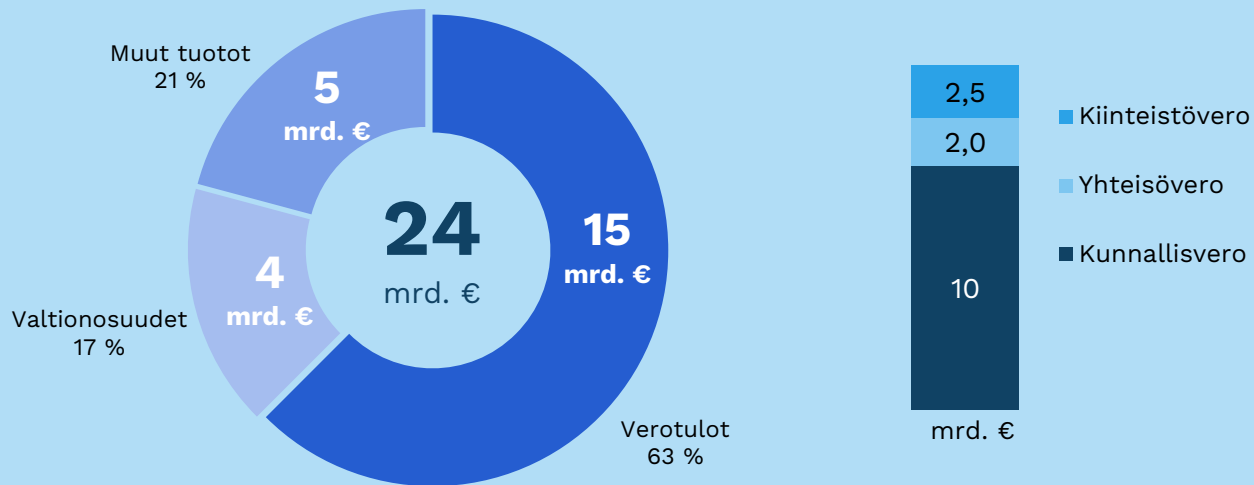
Menot eli ulkoiset käyttökulut kuvaavat parhaiten tehtävien volyyymia. Käyttökulut sisältävä toimintakulujen lisäksi poistot ja arvonalentumiset sekä palveluille kohdenetetut vyörytykset ja sisäiset erät.

Ulkoiset käyttökulut eivät ota kantaa siihen miten toiminta rahoitetaan. Kuluihin sisältyy myös asiakasmaksuilla ja myyntituloilla rahoitettu toiminta.

Luvuista on poistettu kuntien välisten yhteistoiminta-alueiden sekä kuntien ja kuntayhtymien väliset erät. Lukuihin ei sisälly kuntaomisteisten yhtiöiden kuluja.

Kuntien tulot painottuvat verotukseen: tämä kannustaa kasvutoimiin

Lähde: Valtiokonttori, Kuntaliitto, Kuntatalousohjelma.

Hankinnat ovat kasvun strateginen väline

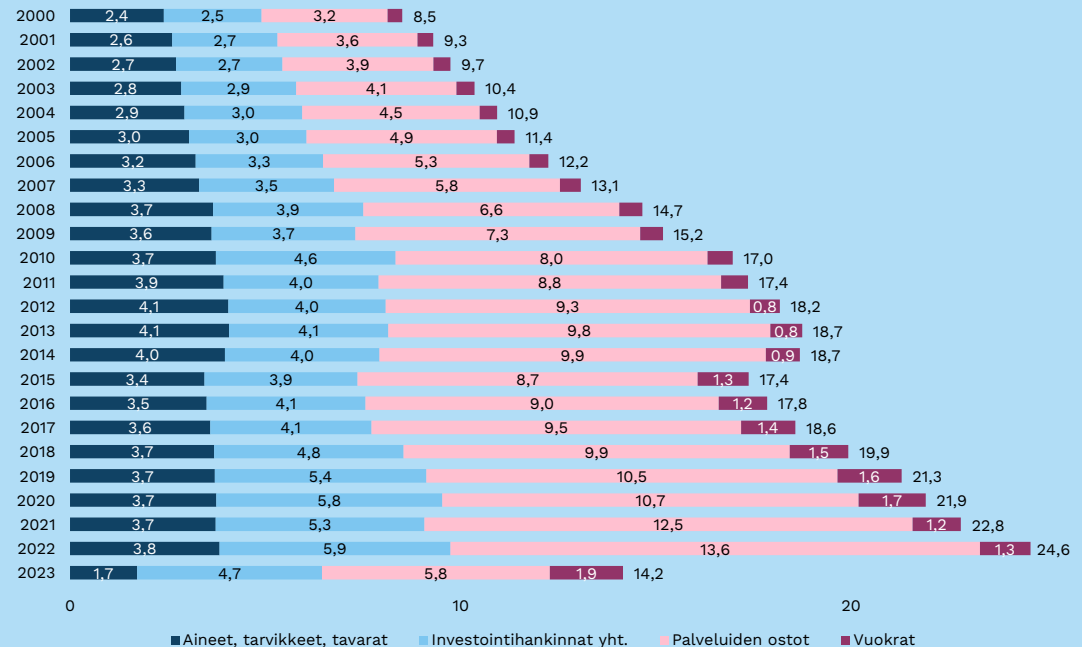
Kunnat ja kuntayhtymät tekevät reilun neljäsosan suomalaisista julkisista hankinnoista.

Hankinnat ovat väline strategisten tavoitteiden saavuttamiseen.

- Kuntien hankintojen volyymi on niin suuri, että käytetyillä varoilla voi edistää mm. alueen elinvoimaa, työllisyyttä tai ympäristö- ja hyvinvointinäkökulmia

Kunta voi keskittää omat resurssinsa tiettyihin toimintoihin ja täydentää palvelutuotantoa ulkoisesti esimerkiksi skaalaetujen vuoksi.

Kuntien ja kuntayhtymien ulkoiset hankinnat, mrd. euroa

Kunnat ja kaupungit osaamistason noston ja osaavan työvoiman saatavuuden ajureina

**Osaava työvoima ja
sen oikea kohdentuminen
luo pohjan kestäväälle
kasvulle**

Sivistyspalvelut ovat kestävästä kasvun perusta

Kunnat ovat keskeisiä sivistyspalvelujen tuottajia, järjestäjiä ja rahoittajia. Kuntien sivistyspalveluilla – aina varhaiskasvatuksesta kirjastopalveluihin – on sekä suora että epäsuora vaikutus paikalliseen ja alueelliseen elinvoimaan. Ne vaikuttavat keskeisesti paikkakunnan vetovoimaan, osaavan työvoiman saatavuuteen ja kasvuinvestointien perusteisiin. Suomen koulutustaso laahaa tällä hetkellä paikallaan ja keskeisten kilpailijamaiden takana. Kuntien rooli on keskeinen sekä koulutus- että osaamistason noston kannalta. Kuntien sivistyspalvelut ovat sekä osa yhteiskunnan peruspalveluja että viihtyvyystekijöitä. Sivistyspalvelut lisäävät myös aktiivista kansalaisuutta sekä yhteiskunnan eheyttä ja tasa-arvoa.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kuntien sivistyspalvelut kattavat alueellisesti koko maan. Kunnan kasvatus-, koulutus- ja sivistyspalvelut tuovat ja kiinnittävät kansalaisen elinikäisen oppimisen polulle. Kunnan koulutuspalvelut luovat pohjan sille, että jokainen saa riittävät jatko-opiskelun ja työelämän edellyttämät tiedot ja taidot. Kunnat turvaavat yhteistyöllä koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen ja muiden sivistyspalvelujen tuottajien kanssa kasvun edellytyksiä koko maahan.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion tulee turvata joustavalla ja mahdollistavalla lainsäädännöllä kuntien mahdollisuudet järjestää koulutus- ja sivistyspalveluja paikallisesti ja alueellisesti myös lasten ja nuorten ikäluokkien pienentyessä. Valtion tulee huolehtia riittävällä rahoitusosuudellaan kuntien mahdollisuudesta vastata paikallisiin ja kansallisiin koulutus- ja sivistystarpeisiin.

Ammatillinen koulutus vastaa alueiden osaamistarpeisiin

Ammatillinen koulutus vastaa laajasti alueellisiin osaamistarpeisiin ja luo polkuja yhä useammalle kohti korkeakoulutusta, kantaen samalla yhteiskuntavastuuta koko ikäluokasta. Koulutuksen järjestäjät voivat järjestämislupiensä puitteissa järjestää tutkintoja ja tutkintojen osia sekä kohdentaa opiskelijapaikkoja työelämän tarpeiden mukaisesti. Ne tarjoavat joustavia oppimiskäisuja kuten oppisopimus- ja koulutussovimuksia sekä työvoimakoulutusta. Keskimäärin noin 80 prosenttia tutkinnon suorittaneista jää asumaan koulutusalueelle, mikä vahvistaa alueen vetovoimaa ja osaavan työvoiman pysyvyyttä.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkko kattaa koko maan, ja kuntataustaiset järjestäjät vastaavat noin 80 prosentista koulutuksen volyymista. Kunnat rahoittavat ammatillista koulutusta noin miljardilla vuosittain. Kunnat tekevät strategista omistajaohjausta, joka takaa, että koulutuksen järjestäjät voivat toimia tehokkaasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Ammatillisen koulutuksen merkitys on erityisen suuri työllisyys-, elinkeino- ja kotoutuspalvelujen siirryttyä kuntien vastuulle. Kunnat sekä koulutuksen järjestäjät tekevät alueellista yhteistyötä työttömyyden minimoimiseksi ja osaavan työvoiman saamiseksi.

Mitä valtiolta odotetaan?

Koulutukseen panostaminen on sijoitus, joka luo perustan kestäväälle kasvulle. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen tason säilyttäminen nykyisellä tasolla varmistaa kasvun laadukkaat ja monipuoliset edellytykset. Tuleva toiminnanohjauskokeilu tarjoaa lisää liikkumavaraa koulutuksen suuntaamiseen alueen osaamistarpeita vastaavasti. Kokeilun aikana tulee varmistaa, että valtionohjaus tosiasiallisesti väljenee ja kuntien, koulutuksen järjestäjien ja valtion aito vuoropuhelu lisääntyy. Yli puolella yrittäjistä ja vajaa puolella ammattikorkeakoulussa aloittavilla on taustallaan ammatillinen tutkinto, ja näitä polkuja tulee tunnistaa sekä vahvistaa.

Työvoimapalveluilla työ ja tekijä kohtaavat

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille 1.1.2025. Kunnat vastaavat sekä henkilö- että yritysasiakkaiden työvoimapalveluista. Työllisyyspalveluista tuli osa jokaisen kunnan peruspalvelua, kuten varhaiskasvatus tai tekniset palvelut.

Uudistuksen tavoitteena on toteuttaa entistä vaikuttavampia palveluja kokoamalla työllisyyspalvelut samaan työkalupakkiin kuntien muiden työllisyyttä tukevien palvelujen kanssa. Kunnat saivat vahvistuvien peruspalvelujen myötä lisää työkaluja elinvoiman edistämiseen.

Kunnilla on myös taloudelliset kannusteet työllisyyden, elinvoiman ja kilpailukyvyn edistämiseen.

Kunnat tuntevat asukkaansa ja elinkeinoelämänsä parhaiten, mikä mahdollistaa paikallisiin tarpeisiin sopivien ja yksilöllisesti räätälöityjen palvelujen toteuttamisen.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Työllisyyspalveluilla on tärkeä rooli elinvoiman edistämässä ja työnvälityksessä. Kunnat auttavat työnantajia osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvissä asioissa; keskeisintä on, että työ ja tekijä löytävät toisensa. Tässä hyödynnetään mitä suurimmassa määrin kuntaekosysteemiä, joka rakentuu ja elää ajassa.

Kunnat ja hyvinvointialueet tiivistävät yhteistyötään monialaisia palveluita tarvitsevien työnhakijoiden osalta, jotta työllisyysalueilla voidaan auttaa takaisin työelämään mahdollisimman monia työnhakijoita.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion on huolehdittava riittävästä resursseista sekä lainsäädännöstä, joka mahdollistaa työllisyysalueiden kuntien kehittävän työllisyyspalveluita kunkin alueen omien tarpeiden mukaisiksi.

Lainsäädäntöä tulee keventää niin, että kuntia ei ohjata liikaa, vaan kunnilla on mahdollisuus itse päättää palveluiden toteuttamisesta (normien purku).

Kansainvälinen rekrytointi ja kotoutuminen on elinvoimakysymys

Kansainvälisten työntekijöiden rekrytointi, kotoutuminen ja pitovoima on kuntien elinvoimakysymys. Osaajien maahanmuuttoa on edistettävä, huomioiden erityisesti toiminnan vastuullisuus ja eettisyys. Vastuullisesti toteutetulla kansainvälisellä rekrytoinnilla on laaja-alaisia myönteisiä taloudellisia vaikutuksia. Kansainväliset työntekijät, olivat he ammattiosaajia tai korkeasti koulutettuja, täydentävät osaamisellaan alueen työvoimaa, varmistavat työmarkkinoiden toimivuutta, parantavat yritysten ja alueiden kilpailukykyä ja vaikuttavat positiivisesti alueen väestökehitykseen. Kansainvälisten osaajien myötä elinkeinoelämä voi myös kehittää uusia innovaatioita ja avata uusia markkinoita.

Kansainvälinen rekrytointi ei ole vain yrityksiä kosettava asia, vaan onnistunutta kansainvälistä rekrytointia tukevat mm. kunta ja kunnan peruspalvelut, järjestöt ja

muut paikalliset yhteisöt, yksityiset palvelut sekä valtion toimijat. Kuntien työvoimaviranomaiset ja työnantajapalvelut ovat rekrytointi- ja kotoutumisverkostojen aktivoimisessa keskeisessä roolissa. Toimivilla kotoutumispalveluilla, kuntalaisten tasavertaisella osallisuudella ja hyvien väestösuhteiden johtamistyöllä kunnat tukevat myös maahanmuuton kestävästä kasvusta.

Maahanmuutto ja vieraskielisen väestön maan sisäinen muutto on nykyisellään keskittynyt Suomessa suurimpiin kaupunkeihin ja kasvukeskuksiin, erityisesti pääkaupunkiseudulle. Veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi paikallisten yhteisöjen vastaanottavuuteen ja vieraskielisten uramahdollisuuksien lisäämiseen on panostettava erityisesti pääkaupunkiseudun ja suurten kaupunkien ulkopuolella.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kansainvälistä rekrytointia sekä pitovoima- ja kotoutumistyötä johdetaan kunnissa entistä strategisemmalla otteella. Kunnat ja työllisyysalueet tiivistävät yhteistyötä eri palveluiden ja toimijoiden kesken, jotta työnantajat voivat rekrytoida ulkomailta sujuvasti sekä työllistää Suomessa jo asuvia ulkomaalaistaustaisia henkilöitä. Kunnat panostavat kotoutumispalvelujensa laadun ja vaikuttavuuden kehittämiseen. Kunta huomioi palveluissaan koko perheen asettautumisen ja kotoutumisen (esim. vieraskielisten oppijoiden koulupolut, monikieliset palvelut ja vapaa-ajan palvelut). Kunta kytkee edellä mainitut toimet oman alueensa strategia- ja elinvoimatyöhön.

Mitä valtiolta odotetaan?

Kansainvälisessä rekrytoinnissa valtakunnallisten palveluiden, viranomaispalveluiden kehittämistyössä sekä kotoutumislain uudistamisessa työllisyysalueet ja kunnat tulee nähdä valtion kumppaneina. Kunnille ja työllisyysalueille tulee antaa mahdollisuus osallistua lainsäädännön valmistelutyöhön. Kansainvälisen rekrytoinnin ja kotoutumisen edistämisen resurssit tulee saattaa riittävälle tasolle ja rahoitus nähdä investointina kasvuun.

Kunnat ja kaupungit investointien vauhdittajina

**Ennakoivalla suunnittelulla,
sujuvilla menettelyillä ja riittäväillä
taloudellisilla resursseilla kunnat
yhdessä valtion kanssa
mahdollistavat investointien
sijoittumisen Suomeen.**

Investoinneilla työtä ja kasvua

Kunnat ja kaupungit investoivat vuosittain noin 5 miljardilla eurolla. Näiden investointien tehokkaalla kohdistamisella on suuri merkitys kestäväen kasvun tukemiseksi. Kuntien taloudelliset haasteet ovat vaikuttaneet niiden kykyyn investoida. Kuntatalouden pitkäjänteisyyden vahvistaminen helpottaa kasvua tuoviin investointeihin varautumista.

Kunnat ja kaupungit kehittävät alueellaan niin elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä kuin yritysten Investointiympäristöä. Olipa kyse millaisesta investoinnista tahansa, tulevat ne aina johonkin kuntaan. Kunnat ja kaupungit panostavat isosti yksityisten investointien houkutteluun alueelleen. Ne kehittävät imagoaan ja

markkinoivat aluettaan sekä tekevät suoraa myyntityötä potentiaalisille investoijille. Kuntien ja kaupunkien yrityksille tarjoamalla sijoittumispalveluilla puolestaan taataan investoiville yrityksille niiden tarvitsema käytännön tuki, olipa kyse sitten investointiin liittyvistä maa-alueista, tonteista, toiminnan edellyttämistä luvista, yrityspalveluista tai muista käytännön järjestelyistä aina osajien hankkimisesta ja kouluttamisesta työntekijöiden ja heidän perheidensä sivistys-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluihin.

Investointien houkuttelussa yhteistyö kuntien ja kaupunkien kesken, mutta myös kuntien/kaupunkien ja valtion välillä, on erittäin tärkeää.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kunnat ja kaupungit jatkavat ja kehittävät toimenpiteitään elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja myönteisen investointiympäristön luomiseksi. Kuntien ja kaupunkien Investointien houkuttelutyötä kehitetään ja niiden välistä yhteistyötä vahvistetaan. Yhteistyötä Business Finlandin Invest in Finland -toiminnon kanssa tiivistetään ulkomaisten investointien edistämiseksi.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion tulee sitoutua kuntatalouden pitkäjänteiseen vahvistamiseen, jolla helpotetaan kuntien ja kaupunkien varautumista kestävästä kasvusta tuoviin investointeihin. Valtion tulee kehittää sähkönsiirtokapasiteettia kaikkialla Suomessa energiatuotannon ja energiantensiivisen teollisuuden tarpeita vastaavaksi. Valtion tulee luoda kansallisen investointinyrkki-toimintamallin vastinpariksi alueellisia investointinyrkkejä ja niiden välille tehokkaan yhteisen toimintamallin. Business Finlandin Invest in Finland -toiminnon tulee tiivistää edelleen yhteistyötään kuntien ja kaupunkien kanssa ulkomaisten investointien edistämiseksi.

Hankkeiden sijoittuminen alkaa onnistuneesta kaavoituksesta

Pitkäjänteisellä ja ennakoivalla kaavoituksella ja muulla alueidenkäytön suunnittelulla kunnat yhteensovittavat erilaiset fyysiseen ympäristöön kohdistuvat tarpeet. Kasvuhankkeiden menestyminen edellyttää asumisen ja yritystoiminnan, luonnon- ja rakennetun ympäristön, toimivan palveluverkon sekä maa- ja metsätalouden tarpeiden huomioimista.

Maapolitiikan välinein kunnat varmistavat kaavojen toteuttamisen eli riittävän asunto- ja yritystonttitarjonnan, yhdyskuntarakentamisen ja hankkeiden toteutumisen oikea-aikaisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Katujen, puistojen, muiden yleisten alueiden sekä palvelurakennusten ja vesihuoltoverkostojen rakentaminen ja ylläpito ovat asukkaiden hyvinvoinnin ja yritysten kilpailukyvyyn ja kunnan elinvoiman perusedellytyksiä.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kunnat pitävät maa- ja kaavavarantonsa riittävinä, jotta niillä on mahdollisuus ylläpitää ja kehittää toimivaa elinympäristöä ja toteuttaa sujuvasti kasvuhankkeita. Kunnat ohjelmoivat maapolitiikan, kaavoituksen ja yhdyskuntarakentamisen siten, että eri hankkeiden toteuttamiseen voidaan varata riittävät resurssit ja ne toteutuvat oikea-aikaisesti tarpeeseen nähden.

Kunnat huolehtivat siitä, että niillä on tämän toteuttamiseen riittävät resurssit, toimivat yhteistyömenettelyt eri toimijoiden välillä sekä avoimet ja sujuvat hallinnolliset prosessit.

Mitä valtiolta odotetaan?

Rakennetun ympäristön lainsäädäntö, mukaan lukien lunastuslainsäädäntö, on parhaillaan uudistettavana monina eri lakikokonaisuuksina. Kasvun näkökulmasta olisi ensiarvoisen tärkeää huomioida kuntien näkemykset siitä, kuinka lainsäädännöllä tuetaan kuntien mahdollisuutta luoda ja ylläpitää kasvun kannalta suotuisaa toimintaympäristöä. Lainsäädännön tulee tarjota riittävät ja sujuvat työvälineet kunnille alueidenkäytön suunnitteluun sekä maapolitiikan ja kaavojen toteuttamiseen.

Liikenteellinen saavutettavuus on menestymisen avain

Kuntien ja kaupunkiseutujen menestymisessä sekä investointien houkuttelussa keskeinen tekijä on liikenteellinen saavutettavuus niin sisäisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisestikin. Saavutettavuuden parantaminen edellyttää eri liikennejärjestelmätoimijoiden (kunnat, valtio, yritykset) yhteistyötä.

Liikenteellisessä saavutettavuudessa keskeistä on tie- ja rataverkoston liikennöitävyys ja yhdistävyys sekä satamien ja lentoasemaverkon palvelevuus. Vientiteollisuuden pääväyläyhteyksien ja kuljetusketjujen tulee toimia kansainvälisille markkinoille. Huomioitava on myös kaupunkihakuisten toimialojen merkityksen kasvu, esim. liike-elämän palvelut.

Joukkoliikenteellä on tärkeä merkitys alueiden ja palveluiden saavutettavuudelle, työssäkäynnille, ilmastovoitteleille ja sosiaaliselle kestävyydelle. Kaupunkiseudut kehittävät ja rahoittavat joukkoliikennepalveluja vastaten asiakkaiden tarpeisiin. Valtion tehtävänä on tukea tätä mm. valtionavustuksin. Viime vuosina tämä rahoitus ei ole ollut kasvun kannalta riittävää.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kunnat ovat sitoutuneet ja varautuneet huolehtimaan katuverkostaan, mukaan lukien raitiotie- ja metroverkosta. Kaupunkiseudut rahoittavat valtaosin alueensa joukkoliikenteen. Kuntien menot liikenteeseen olivat v. 2021 noin 2,5 miljardia euroa, sis. investoinnit, kunnossapito, joukkoliikenne. Tämän lisäksi kunnat osallistuvat valtion vastuulla olevien liikennehankkeiden rahoittamiseen.

Kaupunkien omilla resursseillaan tekemistä investoinneista ja joukkoliikenteen kehittämisestä hyötyy aina kaupunkia laajempi alue. Valtio hyötyy kaupunkien toimista verotuloina ja kansantalous talouskasvuna.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion tulee huolehtia entistä tavoitteellisemmin Suomen eri alueiden saavutettavuudesta ja kansainvälisistä yhteyksistä mukaan lukien toimintavarmat tietoliikenneyhteydet. Valtion tulee kuroa umpeen teiden ja ratojen korjausvelkaa sekä toteuttaa kasvua edistäviä kehittämissankkeita. Resursseja tulee kohdentaa vaikuttavuuteen priorisoiden.

Valtion liikennehallinnon tulee parantaa reagoimiskykyään valtion liikenneinfraan tarvittavien investointien ja parantamistoimien toteuttamisessa investointien sijoittumisen mahdollistamiseksi.

Valtion tulee budjetissaan varautua perusväylänpidon lisäksi parantamis- ja kehittämishankkeiden rahoitukseen, ml. jalankulku- ja pyöräilyinfran laadun nostoon, sekä joukkoliikenteen tukemiseen kaupunkiseuduilla ja myös harvaan asutuilla alueilla, joilla valtiolla itsellään on joukkoliikennetehtäviä.

Valtion omistama rataverkko ja lentoasemaverkosto ovat koko maan elinvoiman näkökulmasta tärkeitä ja niiden kattavuudesta ja toimivuudesta on valtion kannettava vastuu. Ns. hyötyjä maksaa -periaatteen varjolla ei tule luoda käytäntöä, joka edellyttää kuntien osallistumista valtion infran ja palveluiden rahoittamiseen.

MAL-sopimusten tavoitteena on tukea suurimpien kaupunkiseutujen kasvua ja kehitystä ja täten niiden kykyä toimia talouden vetureina. MAL-sopimusprosesseihin tarvitaan edelleen vahvempaa valtion sitoutumista, pitkäjänteisyyttä ja kumppanuutta. Sopimuksilla rahoittavien hankkeiden on oltava kaupunkikehitystä palvelevia.

Sujuvat viranomaisprosessit luovat vakaan investointiympäristön

Vakaa investointiympäristö edellyttää joustavia ja ennakoitavia viranomaisprosesseja. Kunnat huolehtivat muun muassa rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun, ympäristöterveydensuojelun, vesihuollon ja jätehuollon viranomaistoiminnasta. Osa toimivallasta on jaettu kunnan ja valtion lupaviranomaisten kesken.

Aktiivinen yhteistyö ja ennakoiva vuoropuhelu lupaviranomaisten (kunnat, valtio) ja toiminnanharjoittajien kesken sekä kuntalaisten osallistaminen hankkeisiin lisäävät kasvuhankkeiden hyväksyttävyyttä ja vähentävät siten valitusriskiä ja investointien hidastumista.

Valtion aluehallintouudistus antaa mahdollisuuksia uudistaa valtion lupa- ja valvontaprosesseja investointien sujuvoittamiseksi.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kunnat vastaavat toimivista viranomaispalveluista paikalliset tarpeet huomioiden, mikä edistää myös viranomaisten välistä yhteistyötä.

Kunnilla on luonteva rooli paikallisena toimijana edistää investointien sijoittumista kokoamalla yhteen eri toimijoita ja viranomaisia.

Kunnat ja kaupungit kehittävät lupa- ja muita viranomaisprosessejaan sujuvammiksi.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion lupaprosessien hitaus ja jähmeys jarruttaa jo nyt investointeja Suomeen.

Valtion tulee huolehtia vastuullaan olevien lupaprosessien sujuvuudesta ja riittävästä resursseista muun muassa käynnissä olevan valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä.

Valtiolta edellytetään myös selkeää ja johdonmukaista lainsäädäntöä, jotta investoija voi luottaa toimintaympäristön (fyysinen ympäristö, lupamenettelyt) pysyvyyteen ja voi ennakoida ja osallistua toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Sidosyksikkösääntelyn muutoksella ei tule vaarantaa kustannustehokasta ja toimintakykyistä paikallista jätehuoltoa.

Asumisen monipuoliset ratkaisut edistävät työvoiman saatavuutta

Taloudellinen toimeliaisuus hakeutuu seuduille, joilla työvoiman tarjontaa on riittävästi. Tässä toimivat asuntomarkkinat ja riittävä asuntorakentaminen ovat keskeisessä asemassa.

Riittävän ja monipuolisen asuntotuotannon edistäminen on tärkeä osa kunnan strategista suunnittelua. Toisin kuin monessa kilpailijamaassa, Suomessa voittoa tavoittelematon vuokra-asuntoyhtiö on keskeinen kunnan asuntopoliittinen instrumentti ja merkityksellinen riittävän työvoiman tarjonnan näkökulmasta.

Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen pula jarruttaa jo nyt erityisesti matkailuun ja fossiilittomaan energiaan nojaavia investointeja.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kunnat varautuvat kasvuhankkeiden vaatimaan asuntorakentamiseen huolehtimalla monipuolisesta asuntotuotannosta kaavoituksen, tontinluovutuksen ja maapolitiikan keinoin.

Kuntien omistamat vuokrataloyhtiöt ylläpitävät ja kehittävät asuntokantaansa sekä tuottavat uutta, taroituksenmukaista asuntokantaa valtion rahoituksen salliessa.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion tulee huolehtia kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon rahoittamisesta.

Valtion tulee kannustaa T&K-rahoituksella asuntorakentamisen kehittämistä kohti halvempaa ja nopeampaa vuokra-asuntojen tuotantoa.

Valtion tulee tunnistaa kaupunkien asuntotarjonnan yksipuolistumisen myötä kasvavat riskit ja luoda näkymä pitkäjänteiselle, sosiaalisesti kestäväälle valtiontukipolitiikalle. Myös valtion tukemalle asumis-oikeustuotannolle on jatkuva tarve kasvavissa kunnissa ja kaupungeissa.

Turvallisuus luo puitteet vetovoimaiselle kehitykselle

Turvallisuus nostetaan kasvupolitiikan ytimeen vahvistamalla sosiaalista, rakenteellista ja digitaalista turvallisuutta sekä huolehtimalla kriisivalmiudesta ja resiliensistä. Tämä houkuttelee asukkaita ja matkailijoita, tukee yritysten investointeja ja kaupungin elinvoimaisuutta.

Turvallisuutta kehitetään osallistavan kaupunkisuunnittelun ja monimuotoisen kaupunkielämän kautta, jossa kaupunki on avoin ja turvallinen kaikille. Valaistus, turvallinen liikkuminen ja tilojen avoimuus luovat viihtyisän lähiympäristön. Turvallisten ja monipuolisten asuinalueiden muodostumista edistetään asuntopolitiikalla sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisäämällä. Riskittömät ja ennakoitavat olosuhteet houkuttelevat investointeja ja työvoimaa.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

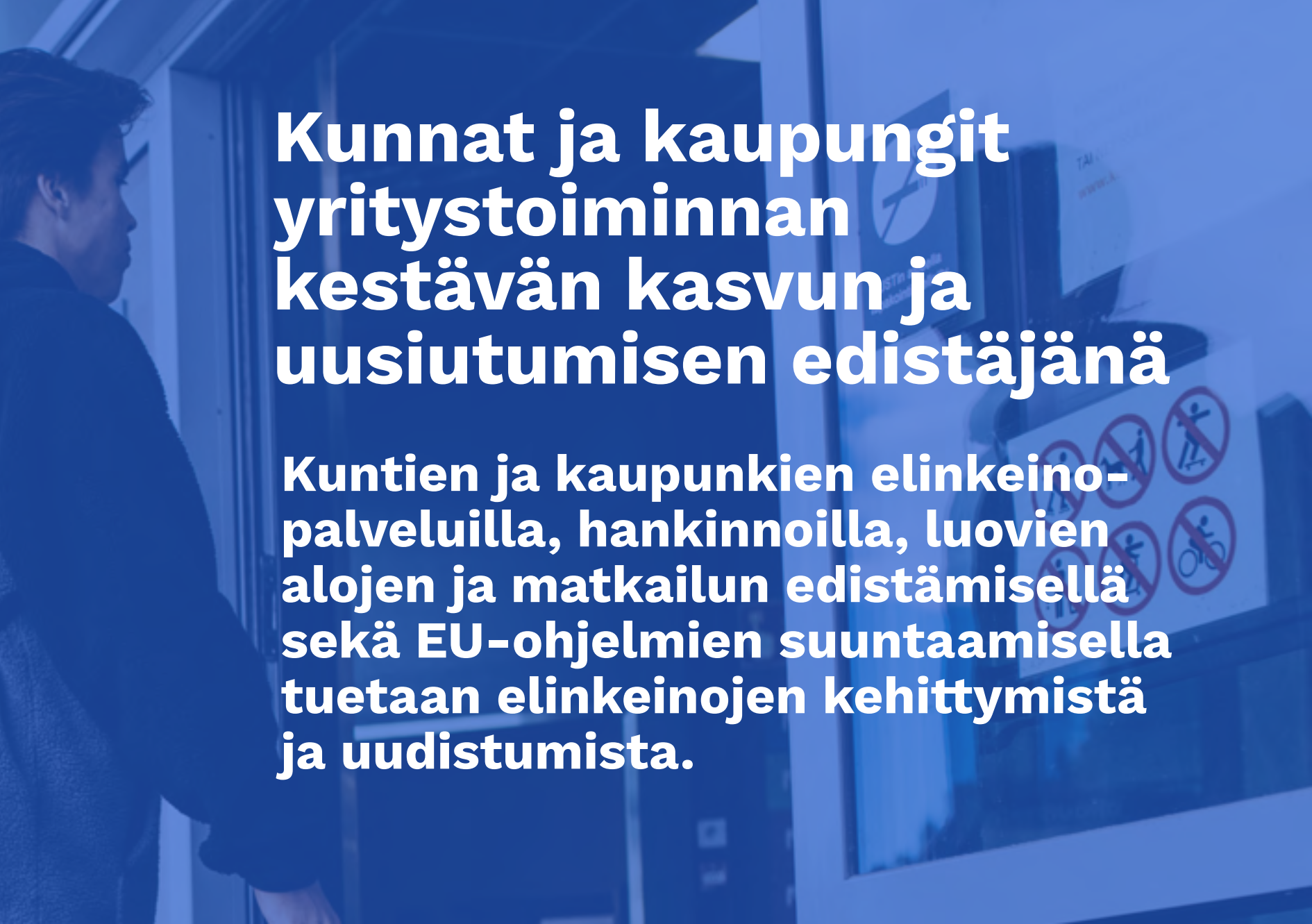
Kunnat varautuvat ylläpitämällä paikallista kriisivalmiutta ja kehittämällä resilienssiä. Kyky reagoida häiriötilanteisiin varmistaa palvelujen toimivuuden ja arjen sujuvuuden kaikissa olosuhteissa. Digitaalisten ympäristöjen turvallisuudesta huolehditaan kyberturvallisuuden ja teknologisten innovaatioiden avulla.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion tulee huolehtia kuntien edellytyksistä rakentaa turvallista kaupunkiympäristöä sekä investoida kriittiseen infrastruktuuriin ja kyberturvallisuuteen. Turvallisuuden tutkimus- ja kehityshankkeilla edistetään vetovoimaisten turvallisuusympäristöjen muodostumista (esim. uudet teknologiat, digitaaliset ympäristöt).

Valtio tukee kokonaisturvallisuutta kehittämällä lainsäädäntöään vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksiin.

A person in profile is looking at a display board. The board contains several signs, including a 'No Entry' sign, a 'No Pedestrians' sign, a 'No Bicycles' sign, and a 'No Skating' sign. The background is a blue-tinted image of a person looking at a display board.

Kunnat ja kaupungit yrittystoiminnan kestävän kasvun ja uusiutumisen edistäjänä

**Kuntien ja kaupunkien elinkeino-
palveluilla, hankinnoilla, luovien
alojen ja matkailun edistämisellä
sekä EU-ohjelmien suuntaamisella
tuetaan elinkeinojen kehittymistä
ja uudistumista.**

Elinkeinopalvelut kestävän kasvun ja yritysten uusiutumisen tukena

Kuntien elinkeinopalvelut ovat tärkeitä kestävän kasvun, teollisuuden, kansainvälistymisen sekä puhtaan- ja digisiirtymän edistäjiä. Elinkeinopalvelut tukevat yrityksiä niiden elinkaaren kaikissa vaiheissa muun muassa asiantuntijaneuvonnan, liiketoiminnan sparrauksen ja eri tyyppisten kehittämishankkeiden kautta. Yksittäisten yritysten palvelujen lisäksi kuntien elinkeinopalvelut ovat kehittämässä alueelleen vahvoja osaamis- ja innovaatiokeskittymiä, jotka houkuttelevat uutta kehityshaikuista yritystoimintaa, uusia investointeja, pääomaa ja osaajia.

Kuntien ja kaupunkien rooli Suomen tutkimus- ja kehittämistoiminnan nostamisessa neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä on merkittävä. Kuntakonsernien toimijat fasilitoivat ja yhdistävät kehittämistoimintansa kautta eri kokoiset yritykset, korkeakoulut, ammatilliset oppilaitokset, tutkimuslaitokset sekä muut kehittämisorganisaatiot poikkihallinnolliseen yhteistyöhön tavoitellen tutkimus- ja kehittämistoiminnan sekä uusien ideoiden ja innovatiivisten ratkaisujen

syntymistä. Parhaimmillaan kunnat ja kaupungit toimivat myös isojen tulevaisuusinvestointien kautta innovaatioiden kehitysalustoina ja yritysten referenssimarkkinoiden luojina.

Kuntien elinkeinopalvelut ovat osa alueidensa laajempaa yrityspalveluverkostoa, jonka toimivuutta kunnat kehittävät. Kuntien elinkeinopalvelut ovatkin useasti alueen yritykselle ensimmäinen kontakti liiketoiminnan tai kehittämistoiminnan käynnistämiseksi. Yritysten ohjaus oikeiden palvelujen ääreen onkin yksi kuntien elinkeinopalvelujen keskeisimmistä tehtävistä.

Kunnilla on myös keskeinen rooli yhteensovittaa alueellisia yrityspalveluja kansallisiin yrityspalveluihin. Erityisesti yritysten kansainvälistymistä edistävässä Team Finland -toimintamallissa kuntien potentiaali on vielä osin hyödyntämättä. Yrityksille tarvitaan selkeämpi ja tehokkaampi palvelupolku kunnista ja maakunnista maailmalle. Tässä työssä vaaditaan vahvempaa yhteistyötä niin kunnallisten kuin valtiollisten toimijoiden välillä.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kunnat ja kaupungit sitoutuvat kehittämään elinkeino- palveluitaan sekä alueellisia osaamis-, innovaatio- ja teollisuuskeskittymiään huomioiden uusien työllisyys- alueiden uudet tehtävät. Yhteistyötä korkeakoulujen, erityisesti kuntien laajasti omistamien ammattikor- keakoulujen, kanssa tiivistetään TKI-toiminnan edistä- miseksi. Kunnat osallistuvat aktiivisesti alueellisen ja kansallisen yrityspalvelujärjestelmän yhteensovittami- seen sekä kehittävät osaltaan kunnista ja maakunnista maailmalle (Team Finland) palvelupolkua sekä yritysten toimintaedellytyksiä.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion tulee kehittää Team Finland -toimintaa ja vah- vistaa kuntien ja kaupunkien roolia siinä erityisesti yritysten kansainvälistymispolun alkuvaiheen palve- luissa. Valtion tulee tiivistää yhteistyötään kuntien ja kaupunkien suuntaan kasvuyrittäjyyden lisäämiseksi sekä yritysten TKI-toiminnan sekä osaamis-, innovaa- tio- ja teollisuuskeskittymien edistämiseksi. Kunnat ja kaupungit tulee huomioida toimijoina kasvuyrittäjyyden ohjelmassa.

Julkiset hankinnat ovat kasvun alusta yrityksille

Kunnat ja kuntayhtymät tekivät vuonna 2023 julkisia hankintoja noin 14 miljardilla eurolla. Kuntien määrärahoista huomattava osa käytetään hankintoihin.

Julkiset hankinnat ovat kansallisesti ja alueellisesti tärkeä kasvuajuri. Kun julkisia hankintoja toteutetaan pienet ja keskisuuret yritykset huomioon ottaen, luodaan edellytyksiä paitsi paikallistalouden, myös yrityskentän kansalliselle kasvulle. Vaikuttavien julkisten hankintojen toimenpideohjelma Hankinta-Suomi, joka on muiden kumppanien ohella valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton yhteinen ohjelma, on asettanut julkisten hankintojen kilpailun ja houkuttelevuuden lisäämisen päätavoitteikseen.

Julkiset hankinnat ovat alusta innovaatioille. Uudet tai parannetut ratkaisut markkinoilla aiemmin olleisiin ratkaisuihin verrattuna voivat tehostaa paitsi julkisen sektorin toimintaa, myös kasvattaa tarjoajien tuoteporfoliota. Julkisiin hankintoihin käytettävää merkittävää

taloudellista panostusta on hyödynnettävä innovaatioiden synnyttämiseen.

Julkiset hankinnat ovat alusta yritysten kokemuksen kartoittamiseen. Avoimesti ja syrjimättömästi hankkiva julkinen sektori voi toimia ensimmäisenä referenssiasiakkaana aloittelevalle yritykselle tai tarjota arvoltaan ja volyymiltään suuria referenssitoimeksiantoja jo kokeenemmalle yritys- tai järjestöpuolen toimijalle.

Julkisia hankintoja tulee johtaa tietoon perustuen. Hankintayksiköiden tulee tuntea omat hankintansa ja tiedostaa hankintojensa vaikutukset toimittajakenttään. Hankintatoimen kehittäminen esimerkiksi innovaatiomyönteiseen suuntaan tulee tapahtua tietoisesti ja suunnitellusti. Valtiovarainministeriö on valmistelemassa uutta tietovarantoa hankintatiedolle, johon kuntien tulisi toimittaa hankintoihin liittyvä hankintadokumentationsa, sopimukset sekä ostolaskudata.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kunnat ja kaupungit toteuttavat hankintansa siten, että entistä useampien yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden on mahdollista osallistua ja menestyä julkisissa hankinnoissa. Innovaatiot mahdollistetaan määrittämällä hankinnan kohteet vaikutusperusteisesti ja analysoimalla kunkin hankinnan innovaatiopotentiaali. Syntyvät referenssit ovat julkisia ja yritysten hyödynnettävissä. Hankintatointa kehitetään tietoisesti asianmukaiseen dataan perustuen.

Mitä valtiolta odotetaan?

Valtion tulee mahdollistaa vaikuttavien hankintojen toteuttaminen vaikuttamalla julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön uudistamiseen ja purkamalla turhia normeja. Säättäessään uusista velvoitteista avoimuuteen ja dataan liittyen valtion tulee korvata uusista velvoitteista syntyvät kustannukset sekä säätää uudet velvoitteet vähimmäistasolle, jolla tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Valtion tulee valtiovarainministeriön johdolla koordinoida myös jatkossa sen, Kuntaliiton, Hyvil Oy:n, Suomen Yrittäjien ja Elinkeinoelämän keskusliiton yhteistä Hankinta-Suomi-ohjelmaa.

Luovien alojen ja matkailun kasvupotentiaali käyttöön

Luovien alojen liikevaihto on vuositasolla lähes 14 miljardia euroa. Tästä erilaisten urheilu- ja kulttuuritapahtumien sekä kulttuuritoiminnan (taide- ja kulttuurilaitokset) osuus on noin 2,6 miljardia euroa. Tapahtumat sekä muu luovien ja kulttuurialan toiminta tuottavat kunnissa ja alueilla kasvua ja työpaikkoja sekä verotuloja julkiseen talouteen. Tapahtumilla, festivaaleilla ja kulttuuritoiminnalla Suomi ja kunnat saavat kansainvälistä näkyvyyttä ja matkailijoita.

Tapahtumilla ja luovilla aloilla on käyttämätöntä potentiaalia. Tätä kasvupotentiaalia ei kyetä tukemaan nykyisillä rahoitus- ja TKI-instrumenteilla. Pienet ja keski-suuret luovien alojen yritykset yhdessä kuntien kanssa voivat olla luomassa uutta nousua myös talouden rakennemuutoksista kärsiville alueille. Kotimaisia tapahtumia tulee vahvistaa ja uusien kehittymistä tukea. Ulkomaisten tapahtumien houkuttelemisessa Suomeen tarvitaan julkisen vallan ja yksityisten toimijoiden välisiä kumppanuuksia.

Suomeen suuntautuvan matkailun kasvupotentiaali on merkittävä. Kunnat ja kaupungit panostavat niin matkailua tukevaan infrastruktuuriin kuin omistamiensa matkailun alueorganisaatioiden (DMO) kautta matkailun edistämiseen. Matkailun alueorganisaatiot vastaavat muun muassa alueillaan matkailun strategisesta suunnittelusta sekä osaltaan markkinatiedon keräämisestä, matkailutuotteiden ja liiketoiminnan kehittämisen tukemisesta, matkailun kehittymisen seurannasta, koulutuksesta ja valmiuksien kehittämisestä, myynninedistämisestä, alueen markkinoinnista ja brändäyksestä sekä rahoituksen että investointien edistämisestä.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kuntien ja kaupunkien tuki ja sisäinen ja ulkoinen yhteistyö vahvistavat tapahtuma-alan kasvua ja työllisyyttä. Kunnat ja kaupungit ovat aktiivisesti osa luovien alojen alueellisia ekosysteemejä (ml. korkeakoulut, yritykset ja yhteisöt, EU-ohjelmat, BF, maakuntaliitot, valtion aluehallinto). Luovien alojen sisällöt ja osaaminen tunnustetaan muiden toimialojen tuotekehityksessä ja kunnissa myös yhteiskunnallisten kysymysten ratkaisussa.

Kunnat ja kaupungit kehittävät matkailua tukevaa infrastruktuuria ja matkailun alueorganisaatioidensa toimintaa matkailun kasvupotentiaalin hyödyntämiseksi.

Mitä valtiolta odotetaan?

Urheilu- ja kulttuuritapahtuma-alan toimintaedellytyksiä tulee vahvistaa ja kehittää. Luovat alat tulee tunnistaa kansallisessa TKI-toiminnassa. Luovia sisältöjä tuottavien kulttuuriyhteisöjen mahdollisuuksia kehittää tuotanto- ja liiketoimintamallejaan ja yritys yhteistyötä kasvun mahdollistajina tulee tukea.

Valtio kehittää poikkihallinnollista yhteistyötään tapahtuma-alan ja luovien alojen tukemisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä ja edistää omilla toimillaan suur tapahtumastrategian (2023) ja kulttuuripoliittisen selonteon (ml. Kasvustrategia 2024) tavoitteita ja toimenpiteitä luovien alojen ja kuntien toimintaedellytysten, erityisesti verkostoyhteistyön sekä tutkimus- ja rahoitusinstrumenttien, parantamiseksi.

Business Finlandin Visit Finland -toiminnolle tulee taata riittävä rahoitus Suomeen suuntautuvan kansainvälisen matkailun myynninedistämiseen, markkinointiin ja matkailun kilpailukyvyn parantamiseen sekä alueorganisaatioiden kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Kunnat ja kaupungit mukaan EU-ohjelmakauden tavoitteiden ja toiminnan valmisteluun

EU:n uuden komission työn kärkiteemoja ovat kilpailukyky, turvallisuus ja puolustus sekä puhdas siirtymä ja digitalisaatio. Nämä teemat nousevat vahvasti esiin myös seuraavan ohjelmakauden 2028–2034 valmistelussa. Komissio on esittänyt tavoitteen siirtyä ohjelma-perusteisesta kehittämisestä kohti politiikkaperusteista rahoitusta sekä hahmotellut yhden kansallisen uudistuksiin ja investointeihin tähtäävän ohjelman mallia.

Kunnat ja kaupungit ovat osaltaan rahoittaneet kilpailukykyä tukevia EU-hankkeita, mm. rakennerahastokaudella 2014–2020 noin 290 miljoonalla eurolla. Puhdas ja digitaalinen siirtymä sekä huoltovarmuuden ja koko-

naisturvallisuuden vahvistaminen luovat pohjan elinvoimaisille ja muutoskykyisille alueille, kaupungeille ja kunnille.

Kasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta edistävät konkreettiset toimet tapahtuvat kaupungeissa, kunnissa ja alueilla ja tuovat yhteen laajan joukon eri tahoja, kansalaiset mukaan lukien. Vaikuttavuus syntyy pitkäjänteisellä kehittämistyöllä jo tehtyjen fyysisten ja henkisten investointien pohjalta.

Kuntien ja kaupunkien omat kasvutoimet

Kunnat ja kaupungit osallistuvat yhteisesti määriteltyjen kehittämis- ja investointikokonaisuuksien toteuttamiseen.

Mitä valtiolta odotetaan?

Suomen on tärkeää vaikuttaa EU:n rahoitusvälineisiin, joilla vahvistetaan edelleen tulevaisuudessa kasvua, kilpailukykyä, työllisyyttä ja osallisuutta suomalaisissa kaupungeissa, kunnissa ja maakunnissa. Valtion tulee EU-edunvalvonnassaan varmistaa, että liikenteen kehittämiseen ja investointeihin saadaan rahoitusväline, joka on toimiva sekä Suomen että kaupunkiseutujen näkökulmasta. Kuntien osallisuus rahoitusvälineen hyödyntämiseen tulee varmistaa.

Valtion tulee ottaa kunnat ja kaupungit alusta asti mukaan EU-rahoitteisen toiminnan tavoitteiden valmisteluun ja sitoutua osaltaan tarjoamaan osarahoitusta EU-rahoitteiseen toimintaan.

Valtion tulee varmistaa EU:n kestävän kaupunkikehittämisen rahoitus myös tulevana EU-rahoituskautena. Rahoitus tulee kohdentaa kaupunkien ja valtion väliseen sopimusyhteistyöhön, kuten innovaatio-ekosysteemisopimukset kuluvalle kaudella.

KUNTA LIITTO

Helsinki 2025